

Barn och stjärnor

»Det steget har Sverige märkligt nog inte tagit«

*Barn och stjärnor föds i mörkret
utan skydd av våld och vapen.*

Mitt i mörkret bjuder livet

oss att växa som en låga.

Ljuset bär oss. Gud är nära

i ett litet barn som ser oss. Psalm 744

I stort sett alla länder i världen har förbundit sig att följa FN:s barnkonvention. Det finns i skrivande stund bara tre undantag: Somalia, Sydsudan – och USA. Sannolikt kommer USA inom kort att stå ensam som vägrarstat. Somalia håller just på att återhämta sig efter ett sönderfall som varat under konventionens hela mer än 20-åriga existens. Nu finns ett nyvalt och fungerade parlament och opinionen är bred och stark för ett godkännande av barnkonventionen. I Sydsudan, som föddes som självständigt land så sent som sommaren 2011, finns en livaktig debatt om barnrättsfrågor. I USA däremot är frågan stendöd politiskt.

Men bara för att ett lands lagstiftande församling godkänt – ratificerat – barnkonventionen innebär det inte att barns rättigheter garanteras. Det är nog uppenbart för alla. Runt om i världen kränks barns rättigheter. Ett grundläggande problem är att det inte finns några effektiva internationella mekanismer för att komma till rätta med överträdelser av barnkonventionen. I länder med ”monistiska” rättssystem, exempelvis Frankrike och Nederländerna, får FN-konventioner automatiskt samma status som de nationella lagarna i och med ratificeringen. Men i länder med ”dualistiska” rättssystem, vilka är de flesta – bland andra de skandinaviska länderna – måste konventioner införlivas – inkorporeras – i den nationella rätten genom ändringar av de nationella lagarna om de verkligen ska få genomslag. Norge inkorporerade barnkonventionen i norsk rätt och gjorde den till norsk lag 2003. Det steget har Sverige märkligt nog inte tagit, trots att vi ratificerade barnkonventionen redan 1990.

Enligt norsk lag ska barnkonventionen ha företräde vid konflikt med andra lagar. Det har också fått effekt i praktiken och stärkt barnens rättsliga ställning på en mängd områden. Att Svenska kyrkan liksom organisationer som Rädda Barnen och UNICEF driver frågan i Sverige är viktig. Det finns ingen anledning för politiker att tveka eller säga nej längre: barnkonventionen måste äntligen bli svensk lag. Som det är i dag väger den alldeles för lätt i många myndigheters och domstolars beslut.

Viktig var också den markering som senaste Kyrkomötet gjorde när det att rejält stärka barnens ställning: det ska genomföras en *barnkonsekvensanalys inför beslut* i Svenska kyrkan. Det ska gälla i *församlingar, stift och nationell nivå*. Något att vara stolt över! Men som också verkligen förpliktigar. Barn är suveräna på att genomskåda tomt prat, det måste vi äldre också träna oss i. Vad får det till exempel för konsekvenser för församlingens planering och prioriteringar om den tar till sig att två procent av barnen i ett område i församlingen lever i fattigdom (enligt EU:s definition av barnfattigdom) medan 68 procent gör det i en annan del av samma församling, på andra sidan skogsdungen? Siffrorna är tyvärr inte fiktiva utan speglar allt större klyftor i samhället, som inte minst drabbar barnen.

Till hjälp för församlingar, stift och nationell nivå att på allvar inkorporera barnperspektivet i alla beslutsprocesser finns den nyutgivna och alldeles förträffliga *Handbok för barnkonsekvensanalyser i Svenska kyrkan* (finns som PDF på svenskakyrkan.se). Minst lika viktig läsning som något herdabrev. Ja, något av ett julevangelium.

*Bär vi barnet i vårt hjärta
blir vi bot för världens plåga.
Gud är hos oss, ljus i natten,
för att hjälpa oss att våga.*

PETER LÖÖV ROOS

